

ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟ ΣΕ ΜΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Εἶταν ἓνας ἄνθρωπος πὺν ζοῦσε στὰ σύνεφα. .

Νέος—χωρὶς ὄνειρα, καὶ χωρὶς προσδοκίες γιὰ τὸ μέλλον, φανατικός γιὰ κάθε πρόοδο, κι' ἀντίθετα, τρομερὰ συντηρητικός σὲ ὁρισμένα πράγματα, πότε ἐνθουσιασμένος ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του καὶ πότε ἀφάνταστα γκρινιάρης — κύταζε ἀπὸ ψηλὰ τὸν κόσμον καὶ τὸν ἔβλεπε θαμπὸ μεσ' ἀπ' τὰ σύνεφα τῆς φαντασίας του καὶ τῶν παραδόξων στοχασμῶν του. Μικρὸς πολὺ ἀναγκάστηκε νὰ δουλέψει γιὰ νὰ βοηθήσει τὸ σπίτι του τὸ φτωχό.

Ὁ πατέρας χρόνια πεθαμμένος, κι' ἡ μάννα ἡλικιωμένη πιά. . Μιὰ ἀδερφή παντρεμένη στὴν Ἀμερικὴ θυμᾶται νὰ στείλει ποῦ καὶ ποῦ κανένα γράμμα, καὶ πὺν σπάνια χαρτονόμισμα. Ἡ πὺν μικρὴ ἀδερφή ἡ Βαρβάρα, περνοῦσε τὸν Τάσσο ἔξη ὀλάκερα χρόνια. Δούλεψε κι' αὐτὴ στὴν ἀρχή, ὕστερα παντρεύτηκε, χήρεψε, καὶ ζοῦσε τώρα μαζὺ μὲ τὸν ἀδερφὸ καὶ μὲ τὴ μητέρα της.

Κάθε πρωτομηνιὰ ὁ Τάσσος ἔφερε μὲ πατριαρχικὴ ἐπισιμότητα καὶ τὸν ἔβαζε στὴ φούχτα τῆς μητέρας του, τὸ μισθὸ του. Μικρὰ πράγματα. . Κι' ὅμως τὸ χαμόγελο δὲν ἔλειπε ποτὲ ἀπ' τὸ πρόσωπο τῆς μάννας. Καὶ τῆς ἀδερφῆς ἡ ἀγάπη πάντα εἶτανε πρόθυμη νὰ παρηγορήσει τὸν Τάσσο, σὰν τύχαινε—σπάνια— νᾶναι στεναχωρημένος, καὶ νὰ τοῦ διπλασιάσει μαγικὰ τὰ τσιγάρα στὸ πακέττο του, σὰν ἔπεφταν λίγα. Τό φαί εἶταν πάντα περιποιημένο, σὰν τὰ παλιὰ τὰ καλὰ χρόνια—θᾶλεγε—ποῦ θυμόταν ὁ Τάσσος, ὅχι γιὰτὶ τᾶχε ποτὲ ζήσει μὰ γιὰτὶ τὸν νανούριζε μ' αὐτὰ ἡ γιὰγιά του, τὶς ἀτέλειωτες χειμωνιάτικες νύχτες σὰν εἶτανε μικρὸς.

Κάθε πρωὶ ἔφεβγε στὶς ὀχτῶ ἀπ' τὸ σπίτι, ξαναγύριζε τὸ μεσημέρι, καὶ πάλι τ' ἀπόγεμα πήγαινε στὴ δουλειὰ του ὡς τὶς ἑφτά. Ἀπὸ κεῖ, πάντα σὲ κάπιο φιλικὸ του καφενεῖο, ὅπου συναντοῦσε καὶ τὴν ταχτικὴ παρέα του. Στὶς δέκα βρισκόνταν πάντα στὸ κρεβάτι του. Ζοῦσε ἔτσι στὴν πολυθρόνῃ πόλῃ σὰν ξένος. Γλυστρουῖσε μέσα στὴν κίνηση της, στὰ φῶτα της καὶ στοὺς περιέργους ἀνθρώπους της, πὺν ποτὲ δὲ ζήτησε νὰ τοὺς γνωρίσει καὶ νὰ ριχτεῖ ἀνάμεσο τοὺς σὰν ὁμοῖος κι' αὐτός. Μ' ὅλο τοῦτο διάβαζε μὲ λύσσα ἑφημερίδες, καὶ πολλὰ πράγματα τὸν ἐνδιαφέρανε.

Συζητοῦσε πάντα νευρικά, κι' υποστήριζε τὶς γνώμες του μὲ ζηλευτή, ἀκατάβλητη, μάταιη, ἐπιμονή. . Ξυπνοῦσε κά-
θε πρωτὶ μὲ προεξοφλημένες τὶς στιγμὲς εὐχαρίστησης ποὺ
τοῦ χάριζε ἡ ταπεινὴ ζωὴ του, πάντα τὶς ἴδιες—τὸ ἴδιο μο-
νότονες—σ' ὁρισμένες ὥρες τῆς ἡμέρας. . Κι' εἶτανε: τὸ
διάβασμα τῆς ἐφημερίδας στὸ γραφεῖο, κρυφὰ ἀπ' τὸν προΐ-
στάμενο. . ὁ ἀπογεματινὸς καφές. . ἡ συνειθισμένη παρέ-
α. . τὸ καλὸ φαῖ τὸ βράδυ στὸ σπίτι, γύρω ἀπ' τὸ ἤρεμο,
μὰ ἱλαρὸ, οἰκογενειακὸ τραπέζι. .

Κάθε Κυριακὴ ξυπνοῦσε ἀργά, πήγαινε στὴν ἐκκλησίαν,
κι' ὕστερα ὅλο τ' ἀπόγεμα ρουφοῦσε μοιραῖα κι' ὑπομονε-
τικὰ τὴ βουβὴ θλίψη ποὺ κερνοῦν τὶς πολλὲς φορὲς στοὺς
ἀνθρώπους τῆς ράτσας του, τὰ Κυριακάτικα ἀποσήμερα—
ποὺ καὶ μὲ τὸ λαμπρὸ τους ἥλιο, καὶ μὲ τὴ μουντὴ τους
βροχερὴ ἀτμόσφαιρα, τὸ ἴδιο θυμίζουने πῶς αὐριο ξαναρ-
χίζει ἡ δουλειά. Ἡ δουλειὰ ποὺ τοὺς ἐπιτρέπει ν' ἀπολαμ-
βάνουνε τέτοιες Κυριακὲς.

Κι' ὁμως εἶταν εὐτυχής. . Εἶτανε πρῶτα, οἱ καλὲς
αὐτὲς στιγμὲς τῆς ἡμέρας ποὺ τὶς περιμένε μὲ λαχτάρα καὶ
ποτὲ δὲν τὶς βαριόταν. Κι' ἔπειτα, ποτὲς του δὲν παρασκό-
τισε τὸ κεφάλι του μὲ ξένες ἔννοιες.

Ὅμοια, δὲ λογάριασε ποτὲ ποιά θὰ μπορούσε νᾶναι ἡ
ζωὴ του μετὰ δυό, τρία. . δέκα χρόνια. Δὲ λογάριαζε οὔτε
πῶς ἡ μάννα του, κατάφερε νὰ μὴν τοῦ λείπει τίποτα, μὲ
τὶς δυὸ χιλιάδες ποὺ τῆς πήγαινε κάθε μῆνα. Ζοῦσε ἐγωϊ-
στικὰ κουλουριασμένος μεσ' τὸν ἑαυτό του, ποὺ φρόντιζε νὰ
τὸν κρατᾷ πάντα εὐχαριστημένο. Καὶ δυὸ φορὲς τὸ μῆνα
δοκίμαζε μιὰν ὑπέρτατη ἡδονή: πήγαινε στὸν κινηματογρά-
φο. . κι' αὐτὸ εἶταν ὅλο. Ἡ μόνη του διασκέδαση ποὺ τὴν
ὄνειροπολοῦσε μέρες πρὶν, καὶ τὴν ἀναπολοῦσε ὕστερα γιὰ
καιρό. . .

Κάπιο ἀπόγεμα στὸ καφενεῖο εἶχε ἀνάψει σπουδαία
συζήτηση. Ὁ Τάσος πῆγε στὴν ταχτικὴ συγκέντρωση κατὰ
τὶς ἑφτάμιση καὶ τοὺς βρῆκε ὅλους μαζεμένους ἐκεῖ. Εἶτα-
νε καὶ κάπιος ποὺ μόλις πρὶν δυὸ μῆνες τὸν εἶχανε γνωρί-
σει. Κάπιος Στέλιος. . Στέλιος Μαρκάκης. Ἐνας ἀπὸ τοὺς
φίλους τοῦχε σφυρίζε τοῦ Τάσου πῶς ὁ Στέλιος εἶταν κομ-
μουνιστής. Τοῦτο ἔφτασε γιὰ ν' ἀνάψει στὸν Τάσο, καὶ νὰ
φουντώσει ἀμέσως στὴν ψυχὴ του, φοριχτὴ ἀντιπάθεια γιὰ
τὸ νεοφερμένο. Ἡ ἐγωϊστικὴ του συντηρητικότητά δὲν ἀνε-
χότανε καμμιά ἰδέα ποὺ θὰ τοῦ χαλοῦσε τὴν ἡσυχία κάνον-
τας τὸν νὰ σκεφετῇ βαθύτερα—κι' ἡ φυσικὴ του μαλακότη-

τα ἀντιστεκόταν στὶς αἱματηρὲς ἀρχὲς μιᾶς ἐπανάστασης. Ἔτσι καὶ τώρα, τ' ἀπόγεμα τοῦτο ποὺ στάθηκε ἴσως μοι-
ραῖο, μπῆκε μὲ πραγματικὸ θυμὸ στὸ καφενεῖο καὶ κάθι-
σε νευρικά, ἀφοῦ καλησπέρισε μὲ τὸ ζόρι. Ἡ ἀνεπιθύμητη
παρουσία τοῦ Στέλιου τοῦ χαλοῦσε πολὺ αἰφνίδια μιὰ ἀπ'
τὶς «μακάριες στιγμὲς» του τῆς μέρας ἐκείνης, τῇ στιγμῇ
τοῦ ἀπογεματιανοῦ καφέ...

Ἄκουγε... Ἕνας ἀπ' τοὺς φίλους διάβαζε μεγαλόφω-
να μιὰν ἑφημερίδα. Ὁ λόγος εἶτανε γιὰ τὰ μέτρα ποὺ λά-
βαινε ἡ ἀστυνομία γιὰ τὶς κοινὲς γυναῖκες. Κάποια νέα
ἴσως αὐστηρότητα... κάποια ἀπαγόρευση. Τὴν οὐσία δὲν
τὴν πολυκατάλαβε ὁ Τάσος, μὰ τὸ πρᾶγμα τοῦ ἔκανε ἐν-
τύπωση—κάθε τι ποὺ ἀφοροῦσε τὶς γυναῖκες τοῦ ἔκανε ἐν-
τύπωση. Ρώτησε :

— Μὰ τί τρέχει ;

Δὲν τοῦ ἀπαντήσανε. Τὸ διάβασμα ἐξακολούθησε ὡς
τὸ τέλος τῆς σελίδας, κι' ὕστερα ἀνοίχτηκε τρομερὴ συζή-
τηση...

Ὁ Στέλιος ὑποστήριξε μὲ θερμὴ τὶς γυναῖκες αὐτές,
φέρονοντας ἓνα σωρὸ ἐπιχειρήματα. Ζητοῦσε—θαρρεῖς—
ἔλεος γιὰ τὴν παραστρατημένη τους ζωὴ, ἔλεγε πὼς δὲ
φταῖνε αὐτές...

Οἱ ἄλλοι δὲ συμφωνοῦσαν ἐντελῶς. Φέρνανε ἀντιρ-
ρήσεις κι' ὁ Τάσος ἀμίλητος ἄκουγε κι' ἄφηνε ὀλότελα
τὴ σκέψη του νὰ παρασέρνεται, καὶ νὰ παραδέρνει δῶθε
κεῖθε. Συμφωνοῦσε ἐνδόμυχα μὲ τοὺς φίλους, μὰ παρασυ-
ρόταν καμμιά φορὰ ἀπ' τὴν εὐγλωττία τοῦ Στέλιου. Μόνο
παρασυρόταν μιὰ στιγμὴ κι' ἔπειτα πάλι ἔφερνε στὸ νοῦ
του τὶς παλῆς μητρικὲς διδαχές, τὴ χριστιανικὴ παράδοση
ποὺ τὴν εἶχε ποτιστεῖ μεσαιωνικά, ἀπὸ μικρὸς στὸ σπίτι
του κι' ἔτσι τὴ δούλεβε. Ὁχι... Μιὰ κοινὴ γυναῖκα δὲν
μποροῦσε ποτὲ νᾶναι τίμια... Τίμια!.. Εἶτανε ἁμαρτωλὴ,
χαμένη γυναῖκα.

— Ἀτιμάζουνε σπίτια, φώναξε κάποιος. Γίνονται ἔνο-
χες δολοφονιῶν. Εἶναι μιὰ ἠθικὴ σαπίλα ποὺ καταστρέφει
τὴν κοινωνία, τὴν οἰκογένεια... Γιὰ σκεφθῆτε το...

— Βέβαια, συμφώνησε ὁ Τάσος. Τοῦλάχιστο πρέπει
νὰ τὶς μαζέψουν ὅλες σὲ σπίτια. Εἶναι αἰσχροὶ νὰ πουλι-
οῦνται στὰ πεζοδρόμια, καὶ νὰ μολύνουν καὶ τοὺς δικούς
τους...

— Καὶ πρὸ παντὸς ἡ ἠθικὴ μόλυνση... Τὸ κακὸ πα-
ράδειγμα...

— Ναί! Ναί! τὸ κακὸ παράδειγμα, μουρμούρισε ὁ

Τάσσος.

— Ἡ παρέα χωρίστηκε σὲ δυὸ στρατόπεδα πὺν μαχότανε μὲ λύσσα...

— Μὴν ξεχνᾶτε, εἶπε κάποιος, πὼς κι' ὁ Χριστὸς στάθηκε μεγαλόψυχος γιὰ τὴν Πόρνη.

Ὁ Τάσσος ἀνέλπιστα βρῆκε τὸ θάρρος νὰ πεῖ:

— Ὁ Χριστὸς δὲ ζοῦσε στὴ σημερινὴ κοινωνία. Τώρα τὰ πράγματα ἄλλαξαν. Καὶ δὲν εἴμαστε καὶ Χριστοί. Νά! Πόσες οἰκογένειες δὲ δυστυχοῦνε γιὰ τὰ κορίτσια τους δὲν βγῆκαν καλά. Συλλογιστῆτε ἕναν πατέρα πὺν ἀγωνίζεται νὰ ζήσει, καὶ βλέπει ξάφνου νὰ σέρνεται ἔτσι ἡ ὑπόληψί του χάμω, ἀπ' τὴν κόρη του, τὴ μονάκριβη.

Συμφωνήσανε σ' αὐτὰ κι' ἕνα δυὸ ἄλλοι. Ἡ συζήτηση πῆρε μεγάλο δρόμο καὶ κράτησε ὥρες. Ἐβλεπε πὼς πασχίζανε νὰ συμφωνήσουνε γιὰ κάτι πὺν μοιραῖα θάμενε ἄλυτο ἀπ' τὰ ἀνόητα κεφάλια τους. Σὰ φέβγανε κάποιος εἶπε!

— Αὔριο μὲ τὴν ἡσυχία μας μιλοῦμε πλατύτερα γι' αὐτά.

Χωριστήκανε. Ὁ Τάσσος ἔνιωθε μιὰ καινούρια χαρά, ἔτσι ἀπλὴ πὺν δὲν τὴν ξεχώριζε ἀπ' τὸν αἰώνιο ἑαυτό του. Εἶχε διατυπώσει φωναχτὰ κάποιες ἰδέες του πὺν τις θεωροῦσε ἅγιες, κι' ἀσφαλτα θὰ διατύπωνε αὔριο κι' ἄλλες. Αὐτὸ τὸν ἐνθουσίαζε.

Συμβαίνουνε καμιὰ φορὰ κάτι γεγονότα πὺν τσακίζουνε ἀνῆλεα. Ἐξορμοῦνε αἰφνίδια ἀπὸ σημεία ἀγνωστα, στὸ δρόμο τῆς ζωῆς μας καὶ μᾶς σταματοῦνε ἐπίμονα. «Πὼς δὲν κατόρθωσα, ὁ ἀνόητος, νὰ τὸ προλάβω τὸ κακὸ—σκεφτόμαστε—νὰ τὸ μερώσω, καὶ νᾶμαι τοῦλάχιστο ἔτοιμος στὸν ἀγῶνα». Σκεφτόμαστε μάταια, καὶ γι' αὐτό, πονοῦμε τότε διπλά, γιὰτὶ πιά εἶνε ἀργὰ γιὰ κάθε σωτήρια ἐπέμβαση, καὶ τὸ νιώθουμε πὼς εἴμαστε ἀδύνατοι—μᾶς τσακίζει ἡ ἀδυναμία μας, μὸλο πὺν εἶναι τέτοια... Τοῦ Τάσσου ἔτσι ἔμελλε νὰ τοῦ σκοτώσει τὴν εὐτυχία του ἕνα σπουδαῖο περιστατικό.

Εἶτανε κάποιο καλοκαιριάτικο ἀπόγεμα, λίγες μέρες ὕστερα ἀπ' τὴν περίφημη συζήτηση. Ὁ Τάσσος εἶχε δουλέψει ἐξαιρετικὰ τὴ μέρα ἐκείνη—εἶχε πάει τρεῖς φορὲς στὸν Πειραιᾶ, μέσ' τὴ ζέστη. Ἀπεφάσισε νὰ γυρίσει νωρίτερα στὸ σπίτι, πρᾶγμα πὺν ποτὲ δὲν τῷκανε. Καὶ πῆγε...

Ἄνοιξε τὴν πόρτα μὲ τὸ κλειδί πὺν κρατοῦσε πάντα ἀπάνω του, καὶ προχώρησε στὸ διάδρομο, πὺν τὴν ὥρα τούτῃ εἶτανε βουτηγμένος στὸ μισόφωτο. Κάπου ἐκεῖ ὁ Τάσ-

σος ἄφησε τὸ καπέλλο του, καὶ πέρασε στὴν κάμαρά του. Τὸ παράθυρο ἀνοιχτὸ στὸ μικρὸ κηπαράκι, τὸ περιφραγμένο μὲ ἀψηλὸ τοῖχο, ἄφηνε τὴ θραδυνὴ δροσιὰ νὰ μπαίνει μέσα. Μαζύ της ἔμπαινε καὶ τὸ σταχτὺ φῶς ποὺ ὑποχωροῦσε ὁλοένα στὴν ὥρα.

— Κανένας, σκέφτηκε ὁ Τάσσος, λείπουνε κι' οἱ δύο τους... Μὰ ποῦ νὰν τὸ μαθαίνανε πὼς θὰ γύριζα τόσο νωρὶς.

Ξαπλώθηκε σὲ μιὰ πολυθρόνα κοντὰ στὸ παράθυρο. Ἄναψε ἓνα τσιγάρο, καὶ ἔσκυψε νὰ πετάξει τὸ καμένο σπέρτο ἔξω. Ἐσκυψε ἀθόρυβα, ἀνύποπτα, μὲ τὴν πρόθεση νὰ ρουφήξει, σὲ μιὰ ἀνάσα, τὴ μυρωδιὰ τῶν λουλουδιῶν ποὺ φουντώνανε πλούσια, λίγα μέτρα μακρυνὰ του... Τὸ σπέρτο ὅμως ἔμεινε στὰ χέρια του... Κι' ἡ ἀνάσα του ἐκόπηκε ἀπότομα...

...Κάπιο θέαμα... Κάτιοι ἄνθρωποι ποὺ τοῦ τὸ ἐτοίμαζαν ἀπὸ καιρό. Μὰ ὁ Τάσσος τ'ὸδε μόλις σήμερα. Τ'ὸδε, κι' ἔνιωσε πολὺ βαθειὰ τὴ φοικὴ ποὺ ἔκλεινε μέσα του. Εἶτανε μιὰ εἰκόνα ἀτιμίας—βέβαια μιὰ εἰκόνα ἀτιμίας. Ξανάπεσε στὴ πολυθρόνα τσακίζοντας νευρικά τὸ σπέρτο, νευρικά καὶ ἀργὰ σὰ νὰ τὸ βασάνιζε.

Ἐνα θέαμα... Ἐνα κορμὶ γυναικας, ξεγυμνωμένο, μὲ τὰ στήθια ἔξω. (Τ'ἄδε τὰ στήθια αὐτὰ ὁ Τάσσος, καὶ τὰ θυμόταν ὕστερα, κι' ἀνατρίχιαζε). Ἐνα δυνατὸ σφίξιμο, ἀπάνω στὴ χλόη, σὲ μιὰν ἀντρίκεια ἀγκαλιὰ μέσα. Ἐνα χὰδι λάγνο—ἔτσι φαινότανε—ποὺ δάμαζε τὴ σάρκα, καὶ τὴ βουτοῦσε στὴν πλούσια εὐτυχία της—τὴ μοναδική.

Ὁ Τάσσος δὲν εἶδε καλὰ τὸ πρόσωπο. Γνώρισε τὰ μαλλιά, τὰ χρυσαφένια, τῆς ἀδελφῆς του. Βέβαια, ἐκείνη εἶτανε. Κι' ἐκεῖνος;... Σὰν κλέφτης, μὲ μπερδεμένα βουβὰ βήματα πέρασε στὴν πλαϊνὴν κάμαρα. Ἐνα φουστάνι γνωστό του πεταμμένο στὸ κρεββάτι, καὶ πλάϊ, σὲ μιὰ καρέκλα, ἓνα μαῦρο κουστοῦμι, μεταξωτὴ γραβάτα, ρολοῖ...

— Ἐνας πελάτης...

Πέρασε ἡ λέξη σὰν ἀστραπὴ ἀπ' τὸ μυαλὸ τοῦ Τάσσου, χωρὶς νὰ σταθεῖ. Δὲ μπόρεσε νὰ τὴ σκεφτεῖ, τὴν αἰσθάνθηκε τὴ σημασία της, ὅμως. Ξαναγύρισε στὴν κάμαρά του μὲ ἀνήσυχο στήθος. Ἐκλείσε τὴν πόρτα μὲ χίλιες προφυλάξεις, νὰ μὴν ἀκουστεῖ κρότος. Ἄν καταλαβαίνανε τὴν παρουσία του τί θὰ γινότανε; Αὐτὴ ἡ σκέψη τὸν τρόμαξε. Βουβά, σιωπηλὰ ἔπεσε στὸ κρεββάτι του καὶ βύθισε τὸ ἀναμμένο του μέτωπο στὸ μαξιλάρει... Σὰ νὰ δροσίστηκε λίγο. Οἱ σκέψεις του, κομματιασμένες, ἀνάκατες, τὸν βασάνιζαν ἀνώφελα. Γυρνοῦσαν ὥρες, γύρω ἀπὸ μιὰ κεν-

τρικὴ ἰδέα πὺν μάταια βασανιζότανε νὰ τὴ συλλάβει. Ἕως καὶ νὰ μὴν ἤθελε. Τὸν τρομάζαν τὰ λόγια αὐτὰ πὺν τὸν ἀπειλούσανε μὲ τὴ φρίκη τους :

— Ἕ ἀδερφή σου εἶναι μιὰ πόρνη...

— «Εἶναι μιὰ... Εἶναι... Θέ μου κι' ὅμως δὲν τόχα ποτὲ καταλάβει. Πολὺ αἰφνίδια ἦρθε, θέ μου. Ποτὲ δὲν τόχα σκεφτεῖ. Τὸ σπίτι... αὐτὸ τὸ σπίτι πὺν τ' ἀγαπῶ τόσο... Κι' ἡ περιποίηση, κι' ἡ καλοπέραση, ὅλα, ὅλα, εἶναι ἀγορασμένα μὲ ἄτιμα λεφτά. Κι' ἡ μητέρα θὰ τόξερε αὐτὸ βέβαια καὶ δὲ θὰ τὸ ἐμπόδιζε. Μὰ ἀπὸ πότε ἄραγες ; ἀπὸ πότε μὲ λερώνουνε ἔτσι ; Θέ μου. Κι' ἂν δὲν ἐρχόμουν τῶρα θάμενε τὸ πρᾶγμα μυστικὸ ἀκόμα γιὰ καιρό. Καὶ καλλίτερα δὲ θάταν ἔτσι ; δὲ θάταν καλλίτερα ; »

Ἕ σκέψη τοῦτη τοῦ θύμιζε ἀόριστα τὸ καφενεῖο, τοὺς φίλους... τὴ συζήτηση τὴν περίφημη. Σὰ ν' ἀκούστηκε τότε ἓνα γέλιο εἰρωνικὸ στὴ σιωπηλὴ κάμαρα. Ὁ Τάσος ἔκλεισε πεισματώδικα τὰ μάτια του κι' ἀγωνίστηκε νὰ μὴ σκεφτεῖ πιά... Μὰ ὅμως ἡ συζήτηση ; οἱ γνῶμες του γιὰ τὶς κοινὲς γυναῖκες ; Χά... Χά... Ὅλ' αὐτὰ δὲν τὸν ἄφηναν. Καὶ νὰ τώρα πὺν ζοῦσε πλάϊ σὲ μιὰ τέτοια γυναῖκα, καὶ τὴν ἀγαποῦσε κι' ὅλας γιὰτὶ εἶτανε ἀδελφή του. Κι' ἔκανε κηρύγματα ἐναντίᾱ της χωρὶς νὰ τὸ θέλει... χωρὶς νὰ τὸ ξέρει...

Ἀργότερα καὶ κανένας ἀπ' τὴν παρέα μπορεῖ νὰ γινόνταν πελάτης τῆς ἀδελφῆς του. Τότε θὰ γελοῦσε κρυφά, ὅποιος κι' ἂν εἶταν, ὅταν τὸν ἀκουγε νὰ ρίχνει κεραυνούς, καὶ νὰ ξοδεύει πλούσια λόγια κατηγορώντας τὶς κοινὲς γυναῖκες... θὰ τὸν πίστευε αἰσχρὸ ὑποκριτὴ ἂν νόμιζε πὺς ξέρει τὴν ἀτιμία τῆς ἀδελφῆς του. Μπορεῖ καὶ κανένας ἀνόητος νὰ τοῦ πετοῦσε κάπια ἄπρεπη φράση καὶ νὰ τοῦ θύμιζε τὴ θέση του. Καὶ τότε βέβαια... ὦ τότε ! Δὲ θάξερε ὁ Τάσος τί θάταν καλλίτερο νὰ κάνει, νὰ ζητήσῃ ταπεινὰ συγγνώμη (μὰ γιὰτὶ αὐτό ;) ἢ νὰ σηκωθεῖ νὰ φύγει τρέχοντας ; Γιὰτὶ τὸ ν' ἀντιμιλήσῃ τόβρισκε ἀδύνατο ὅσο καὶ ἀνώφελο.

Σκεφτόταν... Εἶμαι ἓνας ἄτιμος, ἓνας χαμένος. Χαμένος γιὰτὶ ποτὲ δὲ θὰ μπορέσω νὰ δῶ στὰ μάτια κανέναν. Θὰ μὲ μπατσίζουνε τὰ βλέμματά τους κι' ἡ σκέψη τους θάναί πικρὴ γιὰ μένα. Κι' ἐκείνηνε ; Ἕκείνην πὺς θὰ τὴν ἀντικρύσω ; Βέβαια τὸ βράδυ θάναί τὸ ἴδιο καλὴ, καὶ τὸ φτωχὸ σαλόνι τὸ ἴδιο θὰ γεμίζει ἀπ' τὴν παρουσία της. Ἀλλὰ θὰ ξέρω, σήμερα θὰ ξέρω κάτι τρομερό, καὶ τὰ πράγματα ἀλλάζουν ἔτσι. Πρέπει νὰ τῆς τὸ πῶ, νὰ τῆς

μιλήσω νὰ τὴ φέρω στὸν ἴσιο δρόμο... Μὰ πῶς; πῶς;
Ἀνασηκώθηκε στὸ κρεβάτι. Ἐξω εἶχε πιά σκοτει-
νιάσει. Ἀκουστήκανε κάτι βήματα ἀνάλαφρα καὶ ξένιαστα.
Κι' ὁμιλίες σιγανές. ἄοριστες. Σὲ λίγο οἱ ὁμιλίες καὶ τὰ
τριξίματα ἀκουστήκανε στὴν πλαϊνὴ κάμαρα.

— Θὰ τὴν πλερώσει τώρα, σκέφτηκε, καὶ πόσα ἄρα-
γες θὰ τῆς δώσει; Τὰ ἄτιμα λεφτά... Θὰ τὰ ξοδέψει γιὰ
ν' ἀγοράσει μυρωδιὲς καὶ μεταξωτὲς κάλτσες. Μὰ μπορεῖ
καμμιά φορὰ νὰ θυμηθεῖ καὶ τὸ σπίτι της. Δὲν εἶναι κακὴ
ἢ Βαρβάρα, ὅχι δὲν εἶναι στὸ βάθος κακὴ. Εἶναι μιὰ πο-
νετικὴ ἀδελφούλα, εἶναι μιὰ καλὴ καρδιά.

Ὁ Τάσος σὰ νὰ δάκρυνε. Νευρικὰ ὅμως ξεροκατά-
πιε κι' ἀνοιγόκλεισε τὰ βλέφαρά του πού τ'ἀνιωθε ζεστά.
Πάσκιζε νὰ διώξει τὴν πονεμένη τρυφερότητα πού τὸν
πλημμυροῦσε. Ἦθελε νὰ γίνεῖ δυνατός. Ἐσφίξε τίς γροθιές
του, καὶ μιὰ ἰδέα πέρασε ἀπ' τὸ μυαλό του:

— Νὰ τὴ σκοτώσω...

Ἡ αἰώνια ἰδέα τοῦ φόνου. Τὸ αἰώνιο δρᾶμα. Βιαστικὰ
ἄνοιξε τὴν πόρτα ἀρπάζοντας στὸ χέρι κι' ἓνα μεγάλο
μπρούντζινο βάζο πού βρέθηκε μπρὸς του. Τὸ ζύγιασε νὰ
δεῖ ἂν θὰ μποροῦσε νὰ σπάσει ἓνα κεφάλι.

Τὴν ἴδια στιγμή ἢ πλαϊνὴ πόρτα μισάνοιξε, καὶ κάτι
λόγια πῆρε τ' αὐτί του. Τοῦτο τὸν συνέφερε κομμάτι, καὶ
κύταξε δισταχτικὰ τὸ βάζο πού κρατοῦσε. Ἀκουγε τὴν
ἀδελφή του νὰ λέει:

— Αὔριο χρυσέ μου θὰ σὲ περιμένω πιὸ νωρίς.

— Ὁρισμένως, ἀγάπη μου, θάρθῶ νωρίτερα.

— Καὶ τὸ βραχιολάκι... αὔριο, ἔ;

— Ναί... μὰ ναι σοῦ λέω.

— Μὰ ξέρεις μικρούλη μου... ἔχω ἀνάγκη κι' ἀπὸ κάτι
ψιλὰ—ἔχω κάτι λογαριασμούς. Νά...

Ἀθόρυβα τραβήχτηκε μέσα κι' ἔκλεισε τὴν πόρτα. Ἡ
καρδιά του χτυποῦσε μὲ μανία. Τὸ πρόσωπο τόνιοθε κίτρι-
νο, ἄσκημο, παραμορφωμένο. Κι' ἔτσι τὸ εἶδε καὶ στὸν
καθρέφτη.

Τόκρυνε στὰ χέρια καὶ μουρμούρισε πνιχτά:

— Ἀδελφὴ μου... τί μοῦκανες, ἂχ νᾶξερεις τί μοῦκανες...

Τὸ περιστατικὸ τοῦτο τοῦ εἶχε κεντήσῃ ὀδυνηρὰ τὴν
ἀδυναμία του. Τὴν πολὺ ιδιότυπη, τὴν ἐγωϊστικὴ, χαρὰ
τῆς ζωῆς του. Τοῦ τὴν εἶχε τελειωτικὰ δολοφονήσει.

Ἐκεῖνο τὸ βράδυ ἀποφάσισε ὁ Τάσος νὰ κάνει τὸν
ἄρρωστο καὶ νὰ μὴν καθίσει στὸ τραπέζι. Τὸ ἀντίκρουσμα

τῆς ἀδελφῆς του θὰ τοῦ εἶταν ἀφόρητο. Μ' ὅλο τοῦτο ὁμως σὰ μπῆκε στὴν τραπεζαρία μὲ τὸ καπέλλο στὸ χέρι, γιὰ νὰ νομίσουνε πὼς μόλις γύρισε ἀπ' ὄξω, δὲ μπόρεσε νὰ πεῖ ψέμματα. Κι' ὁμως εἶταν πραγματικὰ ἄρρωστος. Τὸ κεφάλι του βούιζε ἀκόμα, κι' ἡ πληγωμένη του συνείδηση θαρροῦσε πὼς εἶτανε σάρκινη, καὶ τὸν πονοῦσε, ὅπως πονεῖ καμμιά φορὰ τὸ στήθος.

Καλησπέρισε βλοσυρά, καὶ κάθησε σὲ μιὰν ἄκρη τοῦ τραπεζιοῦ. Ἡ μητέρα του ἀνησύχησε καὶ τὸν ρώτησε.

— Τίποτα, ἀπαντᾷ ἐκεῖνος, τὸ κεφάλι μου εἶνε λίγο βαρὺ.

Σὲ λίγο τὰ πεταχτὰ βήματα τῆς ἀδελφῆς ἀκουστήκανε ἀπ' ὄξω. Σκίρτησε καὶ χαμήλωσε τὰ μάτια στὸ πιάτο του.

Μουρμούρισε:

— Ἄτιμη.

— Τί εἶπες;

— Τίποτα, κάτι δικό μου. Ἐτοιμο εἶναι τὸ φαί;

— Ἐτοιμο.

Ἡ ἀδελφὴ μπῆκε κι' ἄφησε στὸ τραπέζι ἓνα πιάτο. Μιὰ περιέργεια τὸν ἔσπρωξε τὸν Τάσσο τώρα, μιὰ περιέργεια νὰ τηνε δεῖ στὸ πρόσωπο, νὰ δεῖ ἂν θὰ φαινόταν ἀλλοιώτικη ὕστερα ἀπ' τὴ φριχτὴ ἀποκάλυψη. Ἀποφάσισε νὰ σηκώσει τὸ κεφάλι μὰ τὰ νεῦρα του δὲν ὑπακούσανε.

Ἐφαγε ἀνόρεχτα-μὲ χαμηλωμένα μάτια. Σκεφτόταν μὲ κάπια ψυχραιμία τώρα κι' ἤθελε νὰ μαντέψει ἂν ἡ μητέρα ἤξερε τίποτα. Σχεδίαζε μιὰν ἐρώτηση, τὴ χαλοῦσε καὶ τὴν ξανάφτιανε. Ὑστερα ἀπ' τὸ φαί σὰν ἀποσύρθηκε ἡ Βαρβάρα, θέλησε νὰ τὴ διατυπώσει. Μὰ τὰ λόγια δὲν ἀνεβήκανε πὺδ' ἄνω ἀπ' τὸ λάρυγγα...

Χωρὶς ἄλλο λόγο βγῆκε καὶ πῆγε στὴν κάμαρά του. Ἐκεῖ ἀπάνω στὸ τραπεζάκι, βρισκόταν ἓνα ποτήρι παγωμένη λεμονάδα. Ἀδελφικὴ φροντίδα ποὺ τὸν δροσίζε κάθε βράδυ. Μὲ φρίκη ὁμως ἀναλογίστηκε πὼς ἀπὸ τὴ στιγμή τούτη εἶτανε ὑποχρεωμένος νὰ προσέχει τὸ κάθε τι ποὺ θάχε ἀγγίξει πρὶν ἢ Βαρβάρα. Εἶταν ἓνας νέος κίνδυνος ποὺ τώρα μόλις τοῦ ἐρχόταν στὸ νοῦ, καὶ τὸν πάγωνε. Μὰ καὶ μονάχα ἡ ἰδέα πὼς ἡ λεμονάδα εἶτανε ἔργο τῆς ἀδελφῆς, τῆς ἄτιμης ἀδελφῆς...

Ἀρπάξε βίαια τὸ ποτήρι καὶ τὸ πέταξε ἔξω ἀπ' τὸ παράθυρο. Τὸ γυαλὶ θρυμματίστηκε μὲ κρότο ἀπάνω σὲ μιὰ γλάστρα.

Ἀργότερα στὸ κρεβάτι του, διψώντας, ἀναλογιζόταν τὴ θλιβερὴ του κατάστασι, Ἀγωνιοῦσε... περίμενε μὲ λα-

χτάρα νὰ ξημερώσει γιὰ ν' ἀπαλλαχτεῖ ἀπ' τὸν ἐφιάλτη. Θύμωνε πού δὲν εἶχε χτὲς βράδν τὴν τόλμη νὰ μιλήσει στὴ μητέρα του. Κι' ἀκόμα πιὸ πολὺ, νὰ πετάξει τὸ βάζο στὸ κεφάλι τῆς ἀτιμῆς. Ἐπλαθε μὲ τὸ νοῦ του τὴ σκηνὴ αὐτὴ, καὶ τοποθετοῦσε ὅλες τὶς λεπτομέρειες τῆς μὲ τελειότητα, ὅπως σὲ ζωγραφικὸ πίνακα. Τὸ σατανικὸ του χαμόγελο, τὸ τρομαγμένο μάτι τῆς σκοτωμένης—ὀρθό, στηλωμένο ἀπάνω του—τὰ αἵματα, τὶς φωνές, κι' ὕστερα τὴν ἥρωϊκὴν του ἀποφασιστικότητα νὰ παραδοθεῖ, καὶ νὰ κλάψει καὶ τὸ θάνατο !.. Ἡρωϊκὴ ἀποφασιστικότης πού θάμενε πάντα ὁμορφα ἱστορημένη στὴ φαντασία του.

Κάποιες στιγμὲς ἀνυπομονοῦσε νὰ βρεθεῖ μπροστά της πάλι. Ἴσως κάποτες νάβρισκε τὴ δύναμη γιὰ τὴ μεγάλη χειρονομία. Μὰ πιὸ βαθειά, ἔβλεπε μέσα του πὼς δὲν εἶτανε εὐκόλο...

Ἔτσι γιὰ πρώτη φορὰ εἶχε μισήσει τὸν ἑαυτό του.

ΒΙΚΤΩΡ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

ΤΟ ΚΛΟΥΒΙ

(Συνέχεια ἀπὸ προηγούμενο)

Αὐτὴ ἡ βοή θάβγαινε ἀπ' ὅλο τὸ χωριό, ὅλη ἡ κοινω-
νία τοῦ χωριοῦ θὰ ξελαρυγκιαζότανε νὰ διαλαλήσῃ αὐτὴ τὴ
μεγάλῃ ψευτιά. Τὸ ἐπεισοδιάκι αὐτὸ εἶναι πολὺ μικρὸ κι'
ἀσήμαντο, ἀπέναντι τῶν ἐγκλημάτων πού γίνονται ἐν ὄνό-
ματι τῆς σκληρᾶς αὐτῆς μέγαιρας. Ξέρω ἀδερφοὶ—καὶ ὑπάρ-
χουνε πολλοὶ τέτοιοι ἀδερφοὶ—πού ἔφαγε τὴ προῖκα τῆς
ἀδερφῆς του, γλεντώντας καὶ πίνοντας. Προῖκα ὄχι κληρονο-
μικὴ, προῖκα καμωμένη καὶ ἑξαγορασμένη μὲ τὰ μάτια τῆς
—γιατὶ κινδύνεψε νὰ χάσῃ τὸ φῶς τῆς ἀπὸ τὸ σκύψιμο μέ-
ρα καὶ νύχτα ἀπάνω στὴ βελόνα. Τὴν προῖκα αὐτὴ—τὰ μά-
τια καὶ τὴν ὑγεία τῆς ἀδερφῆς του—τὴν πῆρε ὁ ἀδερφὸς
δῆθεν γιὰ ἐμπορικὴ ἐπιχείρησι, πραγματικὰ ὅμως γιὰ νὰ
τὴν σπαταλήσῃ ὅπως εἶπα, μὲ τὸν πιὸ ἀσυνεῖδητο τρόπο.
Καὶ ὅταν κι' αὐτὴ κουρασμένη καὶ ἀπογοητευμένη—γιατὶ
ἦταν καλῶρα σὰν καὶ μᾶς μεγαλοκοπέλα—ἔγειρε τὸ πονε-
μένο τῆς κορμὶ σὲ κάποια ἀγαπημένη ἀγκαλιά, παρουσιά-
στηκε ὁ προστάτης τῆς ἠθικῆς, ὁ περίφημος ἀδερφὸς καὶ